

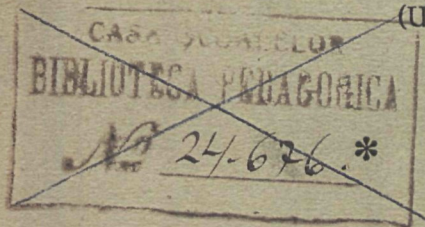
I 120129

NOVICI-SVENSK
OF LONDON"; PROF.-CONF.
ADEMIA COMERCIALĂ, CLUJ.

INEFICIENȚA INVĂȚĂMÂNTULUI LIMBEI ENGLEZE

„Când vorbea Englezu', nu pricepeam eu;
Când vorbeam eu, nu pricepea Englezu' ”.

(Un Român de spirit
în Londra).

CLUJ,
TIPOGRAFIA »EDITURA DE ZIARE« S. A.
1929.

LEI: 20.

Biblioteca Centrală Universitară
București

COTA 04/965

INVENTAR 135407

D^R. I. OL. ȘTEFANOVICI-SVENSK

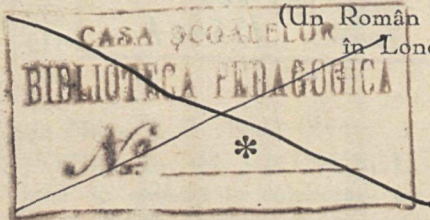
PH. D. DELA „UNIVERSITY OF LONDON”; PROF. CONF.
DE LIMBA ENGLEZĂ LA ACADEMIA COMERCIALĂ, CLUJ.

INEFICIENȚA INVĂȚĂMÂNTULUI LIMBEI ENGLEZE

„Când vorbea Englezu', nu pricepeam eu;
Când vorbeam eu, nu pricepea Englezu' ”.

(Un Român de spirit
în Londra).

CLUJ,

TIPOGRAFIA »EDITURA DE ZIARE« S. A.

1929.

135407

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București

Cota.....

T 120 129

1956

B.C.U. "Carol I" Bucuresti

C135407

B625 466

DE ACELAȘI:

1. COMPARATIVE PHONETICS OF ENGLISH AND RUMANIAN. Teză de doctorat la „UNIVERSITY OF LONDON“.
2. A RUMANIAN PHONETIC READER. (în MS.)
3. CHIPURI și SUFLETE ENGLEZE, cu o prefață de Dl. Prof. N. Iorga (sub tipar).
4. LIMBA ENGLEZĂ în LUMINA LINGUISTICEI MODERNE (broșura de față cu întregirile ei din „Rev. Gen. Inv.“ și „Soc. de Măine“).
5. POEMS by M. EMINESCU, trad. în engleză în colaborare cu Miss Sylvia Pankhurst, în curs de apariție la Londra. Cu o prefață de Dl. Prof. N. Iorga.
6. M. EMINESCU; POOR DIONIS, trad. în engleză în colaborare cu Miss S. Pankhurst. (MS).

7. H. G. WELLS: PRIMII OAMENI IN LUNĂ. Trad. din engleză, apărută „Bibl. Flacăra“, 1913.
8. H. SPENCER: INDIVIDUL IMPOTRIVA STATULUI. Trad. din engleză apărută în ed. „Cultura Națională“, 1925.
9. O. WILDE: PRIETENUL DEVOTAT. Trad. din engleză, apărută în „Bibl. pentru Toți“, 1929.
10. ESSAYURI ALESE din W. R. EMERSON (MS. cu o introducere, apărută în rev. „Scrisul Românesc“, No. 4, 1928).
11. E. T. A. HOFFMANN: POVESTIRI MUZICALE (Tr. în MS.)
12. „MUSICALIA“, articole, traduceri, cronică muzicală etc. apărute mai ales în rev. „Musica“.
13. Articole, și traduceri pedagogice mai ales din suedeză (Ellen Key) în „EDUCAȚIA“ etc.
14. Articole. Traduceri din engleză, suedeză, rusă; spaniolă (în rev. „VIAȚA NOUĂ“).

Ineficiența învățământului limbei engleze.

O cerință foarte modernă: eficiența. — Inlăturarea fără milă a diletantismului în muzică, stenografie, cunoștința de limbi streine. — Molière față de incompetență. — Adulții nu pot învăța ca pruncii! — Riscurile învățământului privat. Lupta cu mijloace insuficiente în sânul învățământului oficial. — Spre ținte noi cu mijloace nouă!

„Când vorbea Englezu' nu pricepeam eu;
Când vorbeam eu, nu pricepea Englezu'”.
(Un român de spirit în Londra).

Timपुरi noi — rosturi nouă pretutindenea.

Progresul în toate domeniile a adus cu sine și ridicarea standard-ului în toate câmpurile de activitate umană: un stenograf care nu scrie peste 130 de cuvinte pe minut nu mai este un

stenograf; ne uităm cu bănuială amestecată cu reproș la dactilografa care necunoscând „Touch-system“-ul scrie numai cu două degete, nu mai este în ochii noștri pianist sau violonist cel ce nu descifrează lucruri destul de grele *a prima vista*. Infrigurata societate grăbită a zilei de azi lipește repede pe fruntea acestora eticheta cu „DILETANȚI“, îi aruncă ca pe niște nevolnici în șanțul de mizerie al proletariatului intelectual și apoi pășește înainte pe drumul larg, lung și anevoios ce duce spre ȘI MAI SUS.

Este deci firesc că în această epocă dominată de necruțătorul *Time is money* noi asistăm la căderea în disgrație a stenografiei „pentru toată lumea“, și la selecționarea prin „teste“ grele a stenografilor înnăscuți. Căci adevărul e că numai 5% dintre noi putem deveni stenografi eficienți. Restul pot spune ca stenodactilografa care întrebată de ce scrie în felul obișnuit a răspuns: „merge mai repede așa!“ În treacăt spus, a sili, militărește, clase întregi de

elevi să învețe cu toptanul stenografia, — eu am auzit de directorul unui liceu care da note rele la chimie elevilor ce nu urmau cursurile „facultative“ de stenografie! — o astfel de universală îndopare cu o dexteritate, în care numai 2 la mie pot să se ridice la măestria unui H. Stahl sau Anton Zotu, e pur și simplu timp prețios aruncat pe fereastră. Lucru pe care și mondialul scriitor H. G. Wells îl constată cu sinceritatea „cruel to be kind“ ce-l caracterizează: „În genere cred că ceea ce s'ar putea numi ocupații folositoare sau aducătoare de gologani, — lecții de stenografie, de contabilitate și astfel de înșelări ale credulității părințești sunt pe cale să treacă de zenitul lor înspre declin“. (*Man-kind in the making*. Vol. 2.) De ce? Fiindcă eficiența stenografică ca oricare alta e foarte greu de dobândit.

La limbi străine timpurile noastre cer deasemenea *eficiență*, — e un cuvânt modern desemnând o cerință specific modernă. În acest sens se implică neapărat înțelege-

rea graiului englez contemporan și destulă abilitate de a vorbi limba atât încât să poți fi priceput fără greutate de un englez. Cunoștința limbei numai în vederea lecturii, „a reading knowledge“, oricât de folositoare adeseori, nu ne satisface din punctul de vedere al *standard*-ului nostru. Mai mult de cât atât: noi o socotim deadreptul primejdioasă din punctul de vedere al limbei vii care nu-î făcută din litere ci din sunete, ce trebuie auzite și reproduse corect. Pe de altă parte a „speaking knowledge“ e cerută mai mult de cât oricând din pricina intercomunicației prin grai viu, așa de extraordinar intensificată de trenurile repezi, de aeroplanele ce aduc și duc streini din toate colțurile globului, de minunea „radio“-ului ceți aduce *limba* în casă într'o clipă dela Berlin, Paris sau Londra. Iar relațiuni personale fie ele comerciale, științifice sau artistice nu putem avea prin nepracticul mijloc al scrisului, așa cum făcea Beethoven prin ale lui „Konversationshefte“. Dar bietul Beethoven era surd peatunci. Ci

noi avem două urechi bune de care suntem datorî, ba chiar sîliți, să facem cea mai bună întrebunțare, în aceste zile cînd omul se întâlnește cu mult mai des cu omul strein. Și nu-i oare comunicația prin viu grai inteligibil singura comunicație adevărată, singura care face sufletele să se atingă întreolaltă?!

Cred că am dovedit cu prisosință în ale mele „*Ortografii*” că cu cît cineva posedă mai bine, prin simpla lectură o limbă cu accentul dificil *cu atît e mai departe* de limba vorbită, căci cu atît mai mult el și-a însușit și fabricat altă limbă decît cea adevărată; și care-i așa de fixată în memorie încît îngreunează formidabil învățarea graiului viu. E ca și cînd ți-ai fi asimilat bine o biblie apocrifă care ți-ar întuneca poate pentru totdeauna priceperea adevăratului rost al Scripturilor.

*

Experiența mea de fost locuitor în Nordul Europei (2 ani în Suedia) și de călător prin Rusia, Germania și Franța m'a convins că în condiții identice lucrurile

stau cam asemănător de rău și aiurea, cât privește rezultatul învățământului limbei engleze mai ales. Vorbesc firește de învățământul în clase numeroase cu „ore“ zgârcit de puține; chiar când — ceea ce nu-i deloc ușor — profesorii sunt în curent cu „ultimul cuvânt“ al meseriei lor.

*

Merită să atingem aici și învățarea individuală. Putem spune că foarte adesea ea e condusă de persoane cu totul incompetente. Printre cari din nenorocire se pot întâlni multe persoane cari își predau limba lor maternă: cunoștința limbei nu implică și stăpânirea meșteșugului — amestec de știință și artă — de a comunica și altora ceea ce știi. Căci există — conștient uneori dar foarte adesea neintenționat — un șarlatanism linguitic. Când el este intenționat el e întrecut doar de șarlatanismul pseudo-doctoricesc. *Molière* a intuit genial ambele categorii în *Médecin malgré lui*. Și anume în răspunsul pe care Sganarelle, falsul doctor îl dă lui *Géronte*: „plămânul pe

care-l numim pe latinește *armyan*, având legătură cu creerul pe care-l numim pe grecește *nasmus*, prin mijlocirea venei cave, pe care noi o chemăm pe ebraică *cabile*, întâlnește în drumul lui numiții aburi cari umplu ventriculele omoplatului... *Ossabundus, nequeis, polarinum, quipsa, milus*... iată precis pentruce fica dumnitale-i mută!

*

În Petrogradul anului 1917 mi s'a povestit cazul unui Lituan, care neavând alt mijloc de trai, s'a oferit (răspunzând „micei publicități”) să-i învețe pe niște copii din Turchestan limba sa maternă, pe care — folosindu-se de ignoranța localnicilor — el o dădu drept franceză. Înșelăciunea s'a dat pe față abia în timpul războiului când părinții mândri de franceza odraslelor lor, au spus prin semne ofițerului francez ce se abătuse pe acolo, că se poate înțelege pe franțuzește cu copiii lor. Vă puteți închipui tabloul: părinții, copiii grăind fluent în lituană, ofițerul francez și preceptorul lor de „franțuzește“!

Cităm cazul ca foarte tipic pentru ușurința cu care oamenii pot fi mistificați în materie de limbi străine.

*

Cazul la aparență absurd al celui care a învățat englezește cu un băștinaș și totuși nu pricepe pe un Englez nu e rar. El se explică astfel: puțini englezi cunosc științific structura fonetică și gramaticală a limbei lor. Metoda „zi după mine“ dă rezultate numai într'un timp îndelungat, jertfit aproape exclusiv limbei engleze; și numai cu copii mărunți. Căci numai o ureche de prunc poate prinde direct graiul, deci fără nici o lămurire teoretică. Dar cazul copiilor și al „nurse“-lor nu ne interesează aici! În cazul studentului adult, ceea ce e mai grav e că profesorul lui străin, — dacă n'are pregătirea necesară ce-l face firește să aibă constant o atitudine critică, se obișnuiește așa de lesne să priceapă păsăreasca elevului său încât, și fiind că-i mai comod așa! — pierde deprinderea de a mai corecta greșelile, mai ales pe cele

de pronunție. La Stockholm am auzit de interesantul caz contrar al unei familii franceze din Cristiania, care luase ca profesoară de franceză pentru copiii lor pe o româncă, de a cărei pricepere și teoretică a limbei franceze ei se incredințaseră! De asemenea cazul unei doamne engleze, care dându-și seamă de mecanismul lucrurilor mi-a scris cerându-mi lecții de fonetica, gramatica precum și de metodologia limbii sale, — socotind că are ce învăța dela un specialist, — veți recunoaște, este un caz extrem de rar. Dar el este în același timp extrem de eloquent!

Ingăduiți-mi o comparație din fiziologia umană. Faptul că civena are o digestie solidă, ca a struțului bunăoară, nu implică cătuși de puțin că el e specialist în funcționarea și patologia aparatului de nutriție. În schimb specialistul poate suferi de o colită cronică! Ceeace, deși pare paradoxal, îl ajută cu atât mai mult să priceapă și să vindece suferințele altora! A refuza să înveți dela specialistul nebăști-

naș e ca și când ți-ai alege medicul curant nu după competența lui ci după greutatea lui în chilograme!

Pe de altă parte e foarte adevărat că și specialistul băștinaș ce-și predă limba maternă se ciocnește de profesorii improvizați dintre compatrioții lui: așa de puțin discernământ are societatea pentru *calitate*!¹

Un coleg francez, doctor în meseria lui de profesor de franceză îmi spunea odată cu ce greutate financiară a avut de luptat în Praga și Göteborg din pricina concurenței pe cari i-o făceau tot felul de aventurieri, bucătărese — și chiar femei de moravuri dubioase dar de extracție franceză, — cari se pomeniseră nici ele nu știau cum „profesoare“ prin acele meleaguri.

*

Acum e vădit că orice om, în chip inteligent practic, preferă completa neștiință a unei limbi

¹ Nu degeaba spunea Goethe că lucrurile și oamenii de elită nu pot fi populari. De aici și vorba cunoscută a lui Oscar Wilde: „clasicii sunt autori despre cari vorbește toată lumea, dar pe cari nime nu-i citește!”

unui surogat al ei. Căci a-și corecta o „păsărească“ bine înțepentă în cap și a o preface astfel în grai inteligibil pentru băștinaș e lucrul cel mai greu din lume!

Cineva bunăoară care nu știe de loc englezește va putea învăța limba cum trebuie, dacă va avea cumințenia să-și aleagă un specialist în această limbă, ceea ce — repet, pentru a spulbera o superstiție foarte populară! — nu însemnează numaidecât un (sau o) Englez(oaică). Aداug că e preferabil băștinașul specializat care știe destul de bine și limba elevului; căci încă odată: nime nu mai ia azi în serios metoda imitației, metoda „ia-te după mine“, când e vorba de adulți (vezi și verdictul celei mai de seamă autorități în materie; *H. Palmer în Teaching of Modern Languages*). În lipsa aceluia extrem de rar exemplar, *pedagogul nebăștinaș, cu adevărată pregătire profesională, poate face adevărate minuni.*

*

Nu se poate stărui îndeajuns asupra faptului că cel ce și-a înșușit, de obicei cu enormă chel-

tuială de trudă, bani și timp, o speță de engleză „păsărească”, e un caz în adevăr desperat. Și experiența mea de aproape 20 de ani e, că 90% dintre cei ce-au „învățat” englezește, își însușesc un astfel de „gibberish” de neînțeles pentru Englezi. Și care lucru — foarte normal psihologiceste — pe de altă parte îi împiedică să priceapă pe Englezii cu care se întâlnesc. Căci e firesc că cel ce vorbește o astfel de engleză „personală”, să se aștepte ca și Englezul să-i vorbească în engleza pe care numai el, vorbitorul o știe și pricepe. E firesc de pildă că cel ce rostește cuvintele engleze *note, cat, Sir, car* ca (în românește!) *not, chiăt, săr, car* să nu le poată recunoaște când îi apar în adevărată lor haină de sunete engleze². De aici situațiile *comice* în care se poate găsi un astfel de cunosător de astfel de engleză când pică, să zicem, în marele furnicar

² Cum se pronunță a avea aceste cuvinte nu se poate arăta fără ajutorul unui alfabet fonetic, a căruia talmăcire în vii sunete engleze presupune o solidă inițiere. Așa fiind vă puteți închipui ce valoare au acele dicționare cari se încumetă să redea cei 21 de fonii vocalici englezi cu *a, e, i, o, u* și *ă* din alfabetul românesc!

febril al lui *Victoria Station* (Londra), sau *tragice* când, mulțumită turcescului nostru hatâr, dublat de mișcătorul nostru cult al incompetențelor naționale, e trimis să reprezinte România la congrese etc., în America sau marea Britanie.

*

Și acum să revenim la învățământul oficial.

E o plângere generală că absolvenții noștri de toate gradele nu știu englezește *eficient*: adică cel puțin atâta cât e nevoie ca ei să corespundeze și să vorbească inteligibil cu un Englez în carne și oase. Și nici nu poate fi altfel:

Căci John Bull și Miss English sunt persoane cu al căror grai nu te poți familiariza într'un an-doi. Înainte de toate Miss English are straniul obicei că pune o prăpastie între ceea ce scrie și ceea ce rostește. Obiceiurile ei ortografice și fonetice sunt bizare până la chinezism.

Dacă mai poți pricepe ceva din scrisul mânei ei, în schimb ca să-i poți deprinde limba cum trebuie e nevoie de ani de trudă

135407

și răbdare. Fiindcă graiul ei cețos și vag ca și atmosfera îneguratei sale patrii insulare, — plin de tipicul *th* (al cărui sunet, ușor de articulat, e totuși așa de anevoios de deosebit pe de o parte de *s* și *f*, pe de alta de *z* și *v*), împănat cu vocale și diftongi ciudați auzului nostru, saturat de explosive voalate prin „aspirație“, — e cu toate aparențele contrare, datorite limbei scrise (— depărtată ca dela cer la pământ de cea vorbită —) de o greutate nebănuită.

Eu am făcut în vara anului 1925 o foarte interesantă experiență cu un spaniol — azi bun prieten al meu și al țării noastre, pe care-l întâlnisem la Londra. Era primul spaniol veritabil ce cunoșteam. Ii studiasem limba cu ani înainte și chiar tradusesem (la îndemnul d-lui Prof. O. Densusșeanu) o seamă de lucruri în *Viața Nouă* prin 1915—16. Dar limba spaniolă nu o auzisem niciodată. Ei bine, mi-a fost destul un ceas petrecut împreună cu Senor T. González, azi profesor la Universitatea din Murcia, ca să-l pot pricepe cu ușurință. În

schimb mi-au trebuit *ani de zile* ca să descifrez graiul englez așa de abundent în surprize, în „cimilituri“ lingvistice la fiecare pas. Și astfel se poate demonstra empiric cât de grea e de fapt această limbă pe care atâția o socotesc ușoară, datorită unei „iluzii optice“. Căci pentru cei mai mulți engleza e încă o limbă pentru văz și nu pentru auz.

În ciuda răspânditei păreri ieftine a celor ce nu o cunosc sau o știu cum nu trebuie, *limba engleză este foarte grea. Pornind dela această realitate — care și ea prefăce în cenușe o legendă populară! — urmează că atât metodele cât și programele de până acum trebuiesc complet răsturnate: chiar cel mai bun profesor nu poate face decât posibilul în împrejurările de astăzi, imposibile: el nu e un scamator!*

Poți să dobori un castel de cărți de joc cu pușcoacele de socale copiilor. Impotriva cetăților caldeene se putea lupta cu „berbeci“, săgeți și stupi de albine.

Dar a încerca să cucerești *Verdun-ul* cu arcuri, albine sau pușcoace e tot ce poate fi mai za-

darnic și mai copilăresc!

Să privim deci greutatea problemei drept în față, să le studiem cu luminile lingvistice moderne cât se poate de realist; și apoi gospodărește, să le întâmpinăm adecuat așa ca să nu irosim dea surda nici anii de argint ai tinereții și nici banii de aur ai națiunii.³

*

În prilejuri viitoare voi căuta să desenez în linii mari o altă strategie, o altă politică lingvistică.

Ducând spre *standard*-ul potrivit timpurilor noastre.

Al căror unic criteriu este EFFICIENCY.

I. Ol. Ștefanovici-
Svensk. Ph. D.

Doctor în litere de la
„University of London“
Conf. de l. Engleză
la Academia Comercială,
Cluj.

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ "CAROL I"
BUCUREȘTI

VERIFICAT
1987

³ A se vedea și studiile mele *Fonii Englezi și Ortografiile istorice, pseudo- și quasi-fonetice* din „Societatea de Mâine“, 1 și 15 Septembrie, unde m'am străduit să luminez aspectul îndoit, fono-ortografic, al problemei. În același ordine de lucruri să se citească și articolul meu *Străinii și Sunelele limbii noastre*, din „Țara Băreii“, Noiembrie 1929.

VERIFICAT
2017

